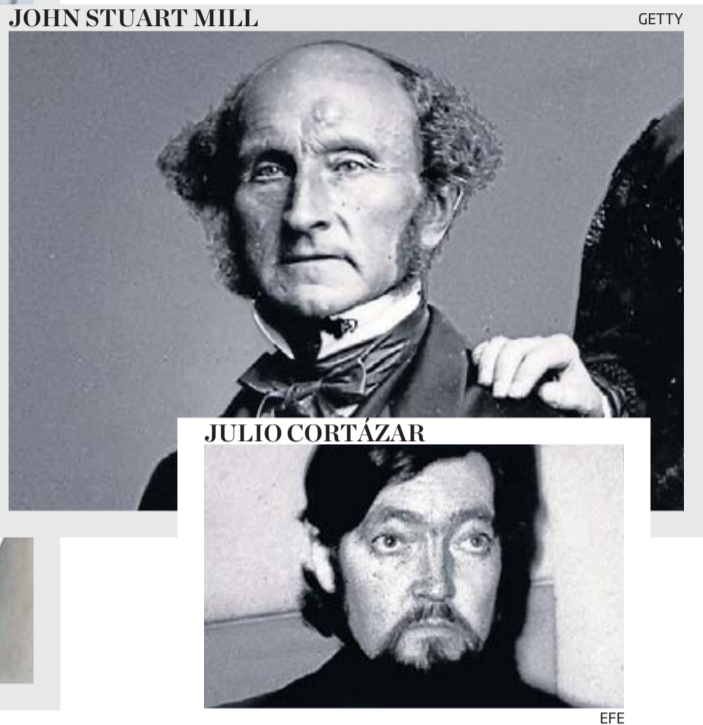




Siguem immortals una estona cada dia



La crisi de la mitjana edat es presenta quan ens hem anat tancant portes i comencem a veure que al final hi ha la mort

Buscar directament la felicitat és la manera de no trobar-la

A la felicitat s'hi arriba de rebot. Ja ho va observar el filòsof i economista John Stuart Mill (1806-1873): "Només són feliços els qui tenen la ment fixada en un objecte que no sigui la felicitat pròpia: la felicitat dels altres, la millora de la humanitat o algun art o projecte que no es persegueixi com a mitjà sinó com a meta. Així, apuntant cap a una altra banda, troben incidentalment la felicitat".

És la paradoxa de l'egoisme: la recerca exclusiva de la felicitat impedeix atrapar-la. El primer consell per prevenir la crisi de la mitjana edat és que et preocupis per coses que no siguin tu mateix. Mill, per exemple, va trobar en la poesia "una font d'alegria interior, un plaer desconnectat de la lluita i la imperfecció". Altres fonts de benestar possibles van "de la filosofia i l'art més elevat a la narració d'històries divertides, escoltar música pop, nedar o navegar, jugar amb la família o els amics". També la feina pot tenir un valor existencial, i és una sort impagable que coincideixin la necessitat de pagar el lloguer i el súper amb la necessitat d'enriquir-se per dins. Ho llegeixo a *En la mitad de la vida*, del professor Kieran Setiya (Hull, Anglaterra, 1976), un volum a mig

camí entre la filosofia i l'autoajuda publicat per Libros del Asteroide i traduït per Ramón González Ferriz.

Quan ja tens la vida muntada i no pots tirar el temps enrere

"Aristòtil creia que el valor existencial importava més que qualsevol altre, que havia de tenir sempre prioritat. No hi estic d'acord -apunta Setiya, que ensenya filosofia al MIT de Massachusetts-. Quan les exigències de la vida ens constrenyen, i són massa urgents per ignorar-les, seria un error dedicar tot el dia a la contemplació, als poemes de Wordsworth o al golf. Com que ets mortal, has de pensar en coses de mortals. Però si no trobes un espai per a les activitats dels déus -les que fan que la vida valgui la pena- t'arrisques a patir una crisi de la mitjana edat. Si en tens l'oportunitat, t'hauries de fer immortal, almenys durant part del temps".

En aquest Primer Món de tres àpats diaris, la crisi de la mitjana edat no és gens fàcil d'esquivar. Ens ataca en una etapa en què s'ajunten les oportunitats perdudes, els desitjos frustrats i les obligacions socials opressives. Cap als quaranta anys les persones descobreixen que ja tenen la vida muntada, que el temps és irreversible i que la mort és cada cop més a prop. Mentre ets jove, la idea

de morir-se de vell et sona gairebé igual que la de viure per sempre. És en arribar al cim que en veus la baixada. "Allá en el fondo está la muerte", com diu Julio Cortázar a *Instrucciones para dar cuerda al reloj*.

No és veritat que tot estigui per fer ni que tot sigui possible

La vida que ens hem perdut simplement no existeix, canten els Manel. Però tendim a magnificar les oportunitats que hem deixat escapar, les fites que no hem assolit. Entrem a la maduresa i ens adonem que el vers més famós de Miquel Martí i Pol és fals: alguna cosa hem fet i no tot és possible. Ho explica la mar de bé l'espectacular narrador de l'última novel·la de Julian Barnes, *L'única història* (Angle/Anagrama): "És estrany com, quan ets jove, no li deus res al futur; en canvi, quan ets gran, tens un deure amb el passat. Amb allò que no pots canviar".

La corba de la felicitat té forma de lletra U: el goig anímic de la infantesa i joventut va declinant a mesura que ens fem grans i prenem decisions, entre els 40 i els 50 ens sentim més infeliços que mai ("camí fixat, destí establert, portes tancades", descriu Kieran Setiya), i a partir dels 50 o 60 anys el benestar puja. La vellesa té premi: haver-se reconciliat amb un mateix. ♦♦



'Ismes' parcials

Ara fa pocs dies, un estol del que s'anomena "moviment animalista" va entrar en una cort de porcs, a Vilobí d'Onyar, per veure si els porcs i les seves cries hi tenien una vida saludable, agradable, confortable. L'amo de la cort hi va anar i els va dir, senzillament, que anessin a escampar la boira; tota la vida ha criat porcs, els engreixa, després els ven, els maten i nosaltres ens els mengem en forma de llom, pernil, orelles o cap i pota. Res a dir amb aquesta visita, però que quedi clar que la ciutadania té el dret a menjar el que li agradi.

Simultàniament, grans aglomeracions de dones es manifestaven per demanar, legítimament, un tracte igual que el que reben els homes en els seus llocs de treball, i més drets que encara els són estranys. Res a dir-hi.

No falta gaire perquè masses massificades de gais, lesbianes, transsexuals, bisexuals i trisexuals es manifestin pel sol goig de manifestar-se, encara que és un fet que les lleis ja els emparen des de fa temps. No hi ha res a dir: tothom té dret a manifestar-se pels carrers per expressar una opinió, o per fer-se visible.

Grups de pressió contra el tabaquisme -que tantes hores d'alegria dona als fumadors- sembla que volen aconseguir que no es fumi dins d'un cotxe mentre circula: els acompanyants, en especial els nens, podrien ressentir-se'n. Molt bé. Ja pararem a les àrees de servei.

Una altra colla es manifestarà contra el canvi climàtic -ara ja és obvi que està alterant la vida al planeta Terra- i tota persona assenyada i informada estarà d'acord amb les seves reivindicacions.

Però ens fem una pregunta: ¿on són els moviments organitzats, com ara els sindicats o els partits polítics, que tradicionalment proposaven a tota la ciutadania un programa de reformes global, estructurat i sistemàtic, que apuntés a allò que Jeremy Bentham va considerar el primer deure de tota vindicació en el terreny vari de la polis: màxima felicitat per al percentatge més gran possible de població? ¿Qui s'organitza harmònicament per lluitar contra tota mena de desigualtats i d'injustícies que es donen al món, inclosos orgànicament els ismes parcials que hem esmentat?

A manca d'una idea global de com ha de funcionar una *res publica*, a manca d'un compromís d'homes i dones pels problemes d'ordre social, educatiu, sanitari i tantes altres coses, només emergeixen associacions per reivindicar parcel·les molt petites de la nostra vida quotidiana. Sembla que la llei actual de les activitats públiques passa solament pel lema "Cadascú per on l'enfila". ♦♦



DAVID BORRAT